

Hankejohtaja Taito Vainion katsaus pelastustoimen uudistukseen 27.9.2016

- Laki pelastustoimen järjestämisestä on lähtenyt lausunnolle samanaikaisesti kuin sote- ja maakuntauudistuksen n. 800-sivuinen lakipaketti. Sote- ja maakuntalakipaketista sekä pelastustoimen järjestämislaista tehtiin kummastakin omat lausuntopyyntönsä. Sote- ja maakuntauudistuksen lakipaketin lausuntoaika on 9.11.2016 saakka ja pelastustoimen järjestämislain lausuntoaika 11.11.2016 saakka.
 - Pelastustoimen organisointi kulkee käsi kädessä ensihoidon organisoinnin kanssa. Lausunnolle lähtevässä Sote-järjestämislaissa ja pelastustoimen järjestämislaissa on lähtökohtana viisi järjestämisvastuullista maakuntaa (Uusimaa, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Pohjois-Savo, Pohjois-Pohjanmaa). Jos ensihoidon järjestämisvastuun organisoinnissa tapahtuu muutoksia, samat muutokset koskevat pelastustointia.
 - Maakunta voi hoitaa vain tehtäviä, jotka sille laissa määritellään. Tässä maakunnat eroavat kunnista, koska kunnat voivat ottaa hoitaakseen muitakin kuin lakisääteisiä tehtäviä (ns. yleinen toimiala).
 - Maakunnat voivat tuottaa palveluja omana toimintanaan oman palvelulaitoksensa kautta, käyttää kolmannen sektorin palveluntuottajia tai ostaa palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta.
 - Ensihoidossa tämä tarkoittaa sitä, että jos maakunta tuottaa ensihoidon omana toimintanaan, ensihoito on tuotettava järjestämisvastuussa olevan viiden maakunnan palvelulaitoksen kautta. Jotta in-house-edellytys täyttyy, on pelastustoimen oltava järjestetty samojen maakuntien toimesta ja tuotettu samojen palvelulaitosten kautta kuin ensihoidossakin. Jos ensihoidon järjestämisvastuu on organisoitu eri tavalla kuin pelastustoimen järjestämisvastuu, pelastustointia ei voida käyttää ensihoidon palveluntuottajana muuten kuin yhtiöittämällä pelastuslaitosten ensihoitotoiminta.
 - Pelastustoimessa ja ensihoidossa 18 maakuntaa koskee lakisääteinen yhteistoiminta (13 maakuntaa tekevät sopimuksen järjestämisvastuussa olevan maakunnan kanssa). Jos maakunnat eivät pääse sopimukseen, valtioneuvosto päättää tarvittavista asioista.
 - Kuntien omistamat kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen ja lakisääteisten kuntayhtymien omaisuus siirtyy maakunnille. Kalusto (irtaimisto) siirtyy maakuntien omistukseen. Nykyiset vuokrasopimukset siirtyvät nykyisin ehdoin kunnilta maakunnille vähintään kolmeksi vuodeksi.
 - Henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä nykyisin ehdoin (liikkeenluovutusperiaate) vuoden 2020 loppuun saakka.
 - Rahoitus maakunnille tulee valtiolta ns. yleiskatteellisena rahoituksena. Tämä tarkoittaa sitä, että rahoitus ei ole eri hallinnonaloille korvamerkittyä rahoitusta. Muiden kuin sosiaali- ja terveystoimen rahoituksen laskentaperuste määräytyy maakuntien rahoituslakiluonnoksen
-

27.11.2015

mukaan asukasluvun perusteella. Asukaslukuperusteisen rahoitusperiaatteen sijasta ollaan pelastustoimelle valmistelemassa sellaista rahoitusta, jonka mukaan lähtökohtatilanne olisi mahdollisimman lähellä nykyistä rahoitustasoa.

- Maakuntalakiluonnoksen mukaan (16 luku) valtakunnallisia maakuntien palvelukeskuksia perustetaan neljä:
 1. Yhteishankintojen palvelukeskus
 2. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskus;
 3. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus; sekä
 4. Tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palvelukeskus (ICTpalvelukeskus)
- Valtio huolehtisi maakuntien palvelukeskusten perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Palvelukeskusten osakkeet ja määräysvalta luovutettaisiin myöhemmin maakunnille (voimaanpanolain 38 §).
- Yhtiöt perustettaisiin valmisteluvaiheessa eduskunnan valtuutuksella Hansel Oy:n ja Senaatti-kiinteistöjen tytäryhtiöiksi sekä talous- ja henkilöstöhallintoyhtiö ja ICT-yhtiö KEHAn johdolla perustettaviksi valtion kokonaan omistamiksi yhtiöiksi.
- Hallituksen 26.9.2016 tekemän linjauksen mukaan digitalisaation toimenpano tehdään yhtenäisellä muutosohjelmalla, joka myös rahoitetaan kokonaisuutena. Muutosohjelma on perusta valtakunnalliselle ja maakunnissa tapahtuvalle toimeenpanolle. Muutosohjelman tavoitteena on toteuttaa tavoitetilan mukainen usean toimijan ja kerroksellisten palveluiden kokonaisuus mahdollisimman kustannustehokkaasti.
- Väliaikaishallinto: Maakunnan liitoille on annettu tehtäväksi johtaa neuvotteluita ja asettaa sovituksen mukaisesti väliaikainen valmistelutoimielin, jossa on mukana maakunnan liitto, kunnat, sairaanhoitopiiri, erityishuoltopiiri, pelastuslaitos, ELY ja työ- ja elinkeinotoimisto
- Väliaikaishallinto vastaa maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes maakuntavaltuusto on valittu ja maakuntavaltuuston asettama maakuntahallitus on aloittanut toimintansa.
- Väliaikaishallinto nimittää tarvittavat määräaikaiset virkamiehet, joiden toimikausi 7/2017 – 3/2018. Maakuntavaltuuston vaalit tammikuussa 2018 ja valtuusto aloittaa maaliskuussa 2018, jolloin väliaikaishallinto lakkaa.
- Pelastustoimen uudistushankkeeseen asetetut 14 työryhmää ovat viimeistelemässä työsuunnitelmansa. Työsuunnitelmissa priorisoidaan tehtävät siten, että pelastuslakiin ehdotettavat asiat ja uusien organisaatioiden käynnistämisen edellyttämät asiat valmistellaan ensin.
- Pelastuslain valmistelu on aloitettu ja valmistelun tavoitteena on, että alustavat ehdotukset säädettävistä asiakokonaisuuksista olisivat tiedossa tämän vuoden puolella perusteluineen.